

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΕΑΡΙΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗ ΓΑΥΔΟ: ΔΑΚΤΥΛΙΩΘΗΚΑΝ 4.014 ΠΟΥΛΙΑ ΑΠΟ 75 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΕΙΔΗ

Αθήνα, 6 Σεπτεμβρίου 2024 - Το νησί της Γαύδου, όντας το νοτιότερο σημείο της Ευρώπης, αποτελεί την πρώτη στάση για τα μεταναστευτικά πουλιά που έρχονται από την Αφρική, προσφέροντας μοναδικά δεδομένα πάνω στο μεταναστευτικό τους ταξίδι. Πρόκειται για στοιχεία, όπως η σωματική τους κατάσταση μετά από τη διάσχιση ανοιχτής θάλασσας, αλλά και η μετάδοση παθογόνων μικροοργανισμών από την Αφρική στην Ευρώπη. Οι δακτυλιώσεις είναι από τις σημαντικότερες επιστημονικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή αυτών των στοιχείων και φέτος πραγματοποιήθηκαν στη Γαύδο από ομάδα 25 επιστημόνων και εθελοντών του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ), με τη χρηματοδότηση του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ).

Κατά τη φετινή εαρινή μετανάστευση στη Γαύδο δακτυλιώθηκαν 4.014 πουλιά από 75 διαφορετικά είδη, εκ των οποίων 12 είδη δακτυλιώθηκαν για πρώτη φορά στο νησί. Μάλιστα, δύο από αυτά τα είδη, ο Ερημοπύρρουλας και ο Δυτικός Βουνοφυλλοσκόπος, θεωρούνται εξαιρετικά σπάνια στην Ελλάδα. Επιπλέον, παγιδεύτηκαν τρία πουλιά με δακτυλίδια από τρεις ξένες χώρες: την Τσεχία, τη Σλοβακία και την Ιταλία.

Για τη συλλογή αυτών των δεδομένων, το πρόγραμμα δακτυλίωσης πραγματοποιήθηκε φέτος από τις αρχές Μαρτίου και για περίπου 2,5 μήνες. Πρόκειται για την έβδομη χρονιά που γίνονται δακτυλιώσεις στο νησί της Γαύδου, σε συνέχεια μίας προσπάθειας που ξεκίνησε από την επικεφαλής δακτυλιώτρια - ορνιθολόγο του ΜΦΙΚ κα Milica Inonic την περίοδο 2002-2005 και συνεχίστηκε από το 2021 και μετά με χρηματοδότηση από τον πρώην Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς - Δυτικής Κρήτης και πλέον του ΟΦΥΠΕΚΑ.

Η μετανάστευση των πουλιών

Το μεγαλύτερο μεταναστευτικό σύστημα πουλιών στον κόσμο είναι το σύστημα Αφρικής - Ευρασίας, καθώς το διασχίζουν δισεκατομμύρια πουλιά καλύπτοντας τεράστιες αποστάσεις μεταξύ των αναπαραγωγικών τους εδαφών και των περιοχών διαχείμασης τους. Αποτελείται από τρεις κύριους μεταναστευτικούς διαδρόμους: το Δυτικό, Κεντρικό και Ανατολικό. Ο Ανατολικός διάδρομος, ο οποίος εκτείνεται από την Κρήτη και συνεχίζει πάνω από τα Βαλκάνια, τη Γερμανία και Σουηδία στο Βορρά και καθ' όλη την έκταση της Ρωσίας, έως τη

Σιβηρία στην Ανατολή, παραμένει ανεπαρκώς μελετημένος και κατανοητός. Δεν υπάρχουν αξιόπιστες εκτιμήσεις πάνω στον αριθμό πουλιών που διασχίζουν την Ελλάδα κατά τη μεταναστευτική περίοδο, καθώς η μελέτη μετανάστευσης πουλιών στην Ελλάδα δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη όσο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ωστόσο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, τουλάχιστον 230-500 εκατομμύρια πουλιά διασχίζουν την Ελλάδα στην κάθε μεταναστευτική περίοδο.

1. Πράσινος μελισσοφάγος. Σπάνιος αλλά τακτικής παρουσίας στη Γαύδο μελισσοφάγος που αναπαράγεται στη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή. Ελάχιστα άτομα έχουν δακτυλιωθεί στην Ελλάδα έως σήμερα.

Τα πουλιά που χρησιμοποιούν το μεταναστευτικό διάδρομο πάνω από την Ελλάδα πρέπει να διασχίσουν δύο μεγάλα οικολογικά φράγματα στη σειρά, την έρημο της Σαχάρας και τη Μεσόγειο Θάλασσα. Το κατόρθωμα αυτό επιτυγχάνεται χρησιμοποιώντας στάσεις ανεφοδιασμού, όπως οάσεις και νησιά, που επιτρέπουν σε πουλιά τόσο μικρά όσο οι Φυλλοσκόποι, που ζυγίζουν μόλις 7 γρ., να ξεκουραστούν και να αναπληρώσουν τα ενεργειακά τους αποθέματα για το επόμενο μέρος του ταξιδιού. Η επιβίωση των μεταναστευτικών πουλιών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις στάσεις ανεφοδιασμού, τόσο πολύ που αυτές ενσωματώνονται στον «εσωτερικό χάρτη πλοήγησης» του κάθε ατόμου. Επομένως, τα νησιά του Νότιου Αιγαίου, όπως η Γαύδος, η Κρήτη, οι Στροφάδες και τα Αντικύθηρα, παίζουν έναν τεράστιο ρόλο στη διατήρηση των μεταναστευτικών ειδών.

2. Ένας Φυλλοσκόπος 7 γρ. σε κύλινδρο προκειμένου να ζυγιστεί. Η δακτυλίωση των πουλιών γίνεται με ασφαλείς μεθόδους και με τρόπο που να ελαχιστοποιείται το στρες στα πουλιά που παγιδεύονται.

Η Γαύδος συγκεντρώνει πουλιά που κατευθύνονται προς το βορρά κατά την ανοιξιάτικη μετανάστευση, καθώς είναι η πρώτη στεριά που φτάνουν μετά από πτήση τουλάχιστον έξι ωρών πάνω από την ανοιχτή θάλασσα από την Αφρική. Το νησί προσελκύει μεγάλο αριθμό πουλιών με διαφορετικές ανάγκες ενδιαιτημάτων, όπως παρυδάτια, στρουθιόμορφα και αρπακτικά είδη. Εκτός από το ότι λειτουργεί ως στάση ανεφοδιασμού, η Γαύδος λειτουργεί επίσης ως χώρος επείγουσας προσγείωσης σε περίπτωση κακοκαιρίας για τα πουλιά που κατευθύνονται απευθείας προς την Κρήτη.

Μελέτη των ζωνοσώων

Πέρα από τον τεράστιο ρόλο που παίζουν στη διατήρηση μεταναστευτικών ειδών, τα νησιά του Νότιου Αιγαίου αποτελούν επίσης πρώτα σημεία εισόδου ενός μεγάλου εύρους ζωνοσογόνων ασθενειών στην Ευρώπη μέσω των πτηνών και των εκτοπαρασίτων τους, όπως τα τσιμπούρια.

3. Αμμοπετρόκλης, σπάνιο αλλά τακτικής παρουσίας στη Γαύδο μεταναστευτικό πουλί κατά την εαρινή μετανάστευση. Ελάχιστα άτομα έχουν δακτυλιωθεί στην Ελλάδα έως σήμερα.

«Οι δακτυλιώσεις είναι σημαντικές και για έναν επιπλέον λόγο, επειδή πλέον λαμβάνεται βιολογικό υλικό και δείγματα παρασίτων, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο, την παρακολούθηση και έγκαιρη προειδοποίηση για τις αναδυόμενες ζωνόσους, ζήτημα το οποίο αυτή τη στιγμή απασχολεί έντονα την επιστημονική κοινότητα και εντάσσεται στην προσέγγιση One Health της ΕΕ», αναφέρει ο Πέτρος Λυμπεράκης, επικεφαλής του Εργαστηρίου Μετανάστευσης του ΜΦΙΚ και επιστημονικός υπεύθυνος του έργου.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος δακτυλιώσεων θα χρησιμοποιηθούν από τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σαμαριάς και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Κρήτης για την καλύτερη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

ΟΦΥΠΕΚΑ

Ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου εποπτευόμενο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με αποστολή τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την προώθηση και υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.